

26

კვირა, 14 აგვისტო, 1916 წ.

რედაქციის ადრანი: თფილისი, თლას ქუჩა, № 6.

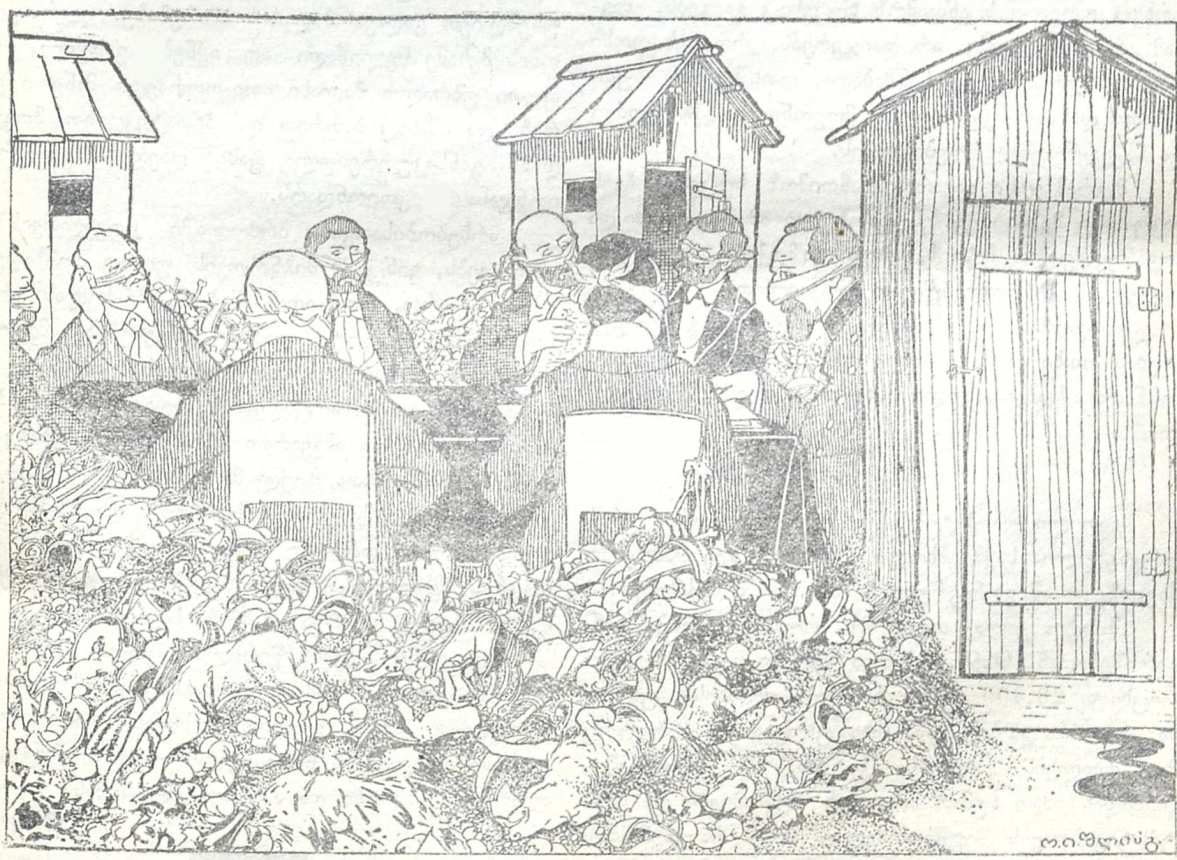
ფასი 15 კაპ.

მშობლივი პატირახი

იუმორისტ. ჟურნალი

№ 33

საგარეო სიეზი ბორჯოში

როგორც სარწმუნო წყაროებიდან გაიგო „ეშმაკის მათრახის“ თანამშრომელმა, საგარეო სიეზი ტაცებულია ბორჯომის სანიტარულ მდგომარეობით და ერთხმით ადგენს: გამოცხადდეს ეს სასიამოვნო ცნობა ჩვენს ჟურნალში, სიეზდის მონაწილეთა სურათითურთ, რასაც მოკრძალებით ვასრულებთ.

თფილისი, 14 აგვისტო 1916 წ.

ოთხი დღე მარ- ხულობისა. მამა ანთიმოზს, რომელსაც თავი- სი სპეტაკი წვერისათვის ჯერ მაკ- რატელი არ მიუკარებია და ამ მანე იარაღით ერთი ბეწვიც არ მოუკვეცია, რომე- ლიც განსაკვიფრებელის სისასტიკით და პუნქტუა- ლობით იცავს სარწმუნოების ყოველგვარ წესებს,

მართალია, მამა ანთიმოზი ხშირათ იტყვის: „არა ჩამავალმან პირსა შინა წარ- სწყმიდოს მონა ღვთისა, არამედ ამომავალმან მუ- ნით“-ო, მაგრამ ეს ლიბერალობის ხასიათზე როცა დგება, მაშინ მოსდის ხოლმე.

დღეს კი ომის საჭიროებამ წარმოშვა ოთხი სა- მარხეო დღე. ამას ანთიმოზ ხუცესიც გაიგებს, მაგ- რამ არ დაიჯერებს; არ დაიჯერებს, რომ ეს ოთხი სამარხო დღე, ე. ი. სამშაბათი, ოთხშაბათი, ხუთ- შაბათი და პარასკევი დღეს მოგონილია სამხედრო და საქვეყნო საჭიროებისათვის.

მაგრამ ჯანი გავარდეს ანთიმოზ ხუცესს. ჩვენ საკუთარი მიზანი გვაქვს დასახული ამ მეთაურში და თუ შეესძელით მისი საკმაოდ გაშუქება, ჩვენს მო- ვალეობას შესრულებულათ ჩესთვლით.

როგორც მოგეხსენებათ, მთავრობის განკარგუ- ლებას ოთხი დღით მარხულობის დაწესების შესახებ, მიზნათა აქვს დასახული მსხვილ ოთხ-ფეხთა მფარვე- ლობა.

კეთილი და პატიოსანი. საკითხი სწორათ არის დაყენებული. საქმე მხოლოდ იმაშია, თუ რამდენათ მივალწვეთ ამ გონივრულ მიზანს. აი მომისმინეთ.

მარტო ქალაქ თფილისს, როგორც საბჭოს ან- გარიშებიდან სჩანს, სჭირია ყოველ დღე საშუალო რიცხვით 20,400 ფუთი ხორცი: ძროხისა, ცხვრი- სა, ღორისა და ბატკნისა. (სხვა ცხოველებს, როგორც მაგ. ძაღლებს, ცხენებს, კატებს, არ ვიხსენიებთ, ვინაიდან იმათ ჩუმათ ასაღებენ მეყასპეები და სტა- ტისტიკისათვის მიუწვდომელია მისი რაოდენობა). სინამდვილესთან ახლოა მხოლოდ იმ ხორცის რაო- დენობა, რომელსაც აშკარათ ჰყიდიან გირვანქას 40 კაპეკათ.

თუ არა ვცდები, საკვებავი და ადამიანის ორ- განიზმისათვის საჭირო მასალა ხორცში მეტია, ვიდ- რე მცენარეულობაში და თუ სინოციერის მხრივ შე-

ვადარებთ: გინდ ერთი გირვანქა ხორცი შეგიჭამათ, გინდ 56 გირვანქა ბალახი; გთხოვთ კარგათ და- უსკვირდეთ ამას.

განვავითაროთ ჩვენი აზრი. თფილისს ქალაქს სჭირდება დღიურათ 20,400 ფუთი, ანუ 816,000 გირვანქა ხორცი. თუ ერთი გირვანქა ხორცი 56 გირვანქა ბალახს უდრის ნოყიერებით, იმავე მოთ- ხოვნილების დასაკმაყოფილებლათ დღიურათ თფი- ლისს დასჭირდება 1,129,750 ფუთი თივა. ნუ და- გავიწყდებათ, რომ ჩვენი ანგარიში მარტო ქ. თფი- ლისს შეეხება. ასევე იქნება სხვაგანაც.

თივას ადამიანი პირველათვე არ მიმართავს, მაგრამ როცა ბოსტნეულებზე მიუწვდომელი ფასი დაწესდება, (მაგალითად, ერთი კიტრი თუშმანი ელი- რება და ისიც ძნელი საშოვარი იქნება), ხალხი უნებლიეთ გადავა ბალახის ხმარებაზე. ჯერ კიდევ ომის მესამე წელიწადი არ იქნება გასული, რომ ფუთი უბრალო ბალახი ათი-თორმეტი მანეთი ელი- რება და იმასაც ხათრით და პროტექციით მოგვეყი- დიან. განსაკუთრებული ფასი დაედება გვიმბრასა, იონჯასა და კოიონდას.

არსებობისათვის ბრძოლაში ყოველთვის ის იმარჯვებს, ვინც ამ მიზნისთვის უფრო მომზადებუ- ლია. აშკარაა, რომ ადამიანებთან ბრძოლას გონე- ბრივათ მათზე ცოტა დაბალ საფეხურზე მდგომნი ძროხები და ხარები (მით უმეტეს კამეჩები) ვერ შესძლებენ და დამარცხდებიან. ადამიანი მოუსპობს მათ საზრდას და ამგვარათ გადაშენების გზაზე და- აყენებს ოთხ-ფეხთა მთელ მოღგმას.

შეიძლება მე ერთობ საშიშარი და დამაფიქრ- ბელი სურათი დავხატე ოთხი სამარხეო დღის და- წესების შედეგებისა, მაგრამ დამაფიქრებელი ელუ- მენტი ისედაც ბევრია ამ მძიმე საკითხში.

გავათავეთ. ჩვენს წერილს საკმაოთ ძლიერი სა- ბუთები ახლავს, რომ კრიტიკამ შეგვაშინოს, მაგრამ მიუხედავათ ამისა, გულით მოსურნე ვართ ჩვენმა ჟურნალ-გაზეთობამ წამოაყენოს თავის მოწინავეებში აღძრული საკითხი და პასუხი გასცეს მას.

ეშმაკი*).

*) ვინაიდან ორი წვერი სარედაქციო კოლეგიისა ბ-ნი მორიელი და კოლა არ იზიარებენ ამ მოწინავეში გამოთქმულ აზრს და მე კი არა მსურს ჩემი საკუთარი შეხედულება სხვას მოვანვიოთ თავს, ამიტომ მოწინავეს ვუშვებ ჩემი პირადი პა- სუხისმგებლობით და ხელის მოწერით. ეშმაკი.

პატარა ფელეტონი

ტრამვაის საკითხი.

„უკვე მიიღეს ტრამვაის კონდუქტორებათ 70 ქალი“. (ეურნ.-გაზეთებიდან).

სამართლიანობა მოითხოვს აღვნიშნოთ, რომ ეს ერთობ რთული და ძნელი საკითხია.

ელექტრონის ტრამვაი, ურემი როდია, „გადაბრუნდება თუ არა, მაშინვე ახალი გზა აღმოჩნდეს.“ არა. ტრამვაის გადაბრუნებას ყოველთვის ათასგვარი უსიამოვნება მოსდევს.

აი ამიტომ შეიტანეს ტრამვაის მოსამსახურეებმა ქალაქის გამგეობაში ქალაღი:

— უმორჩილესად გთხოვთ გადაქრით გვიტხრათ:

ა) ვის უნდა ვემორჩილებოდეთ ტრამვაის მოსამსახურენი, ე. ი. ვის ბრძანებას უნდა ვასრულებდეთ.

ბ) ვინ უნდა გვცემდეს და გვლანძღავდეს სამსახურის ასრულების დროს.

გ) ვინ უნდა დაგვსაჯოს ამ ცემისა და ლანძღვისათვის.

როგორც ხედავთ, შეკითხვა სამართლიანია და ქალაქის მამებიც შეიკრიბენ პასუხისათვის.

მუხ. I ვის უნდა ემორჩილებოდენ ტრამვაის მოსამსახურენი.

— ჩემის აზრით ეგ საკითხი ერთობ რთულია—დაიწყო მქვერმეტყველობით ცნობილმა ისაია მარკოზის ძემ. აქ სამი სხვადასხვა მხარეა: იურიდიული, ზნეობრივი და ესტეტიური. იურიდიული გამგე და მბრძანებელი ტრამვაის მოსამსახურეთა, ცხადია „საბჭოს იურიდიული კომისია“ უნდა იყოს. რაიცა შეეხება ზნეობრივ ელემენტს, აქ მთელი საზოგადოებაა დაინტერესებული, ხოლო ესტეტიური მხარე გემოვნების საქმეა. ხოლო თუ ვინიცაბა საბჭო საქროთა სცნობს ტრამვაის საქმეთა გამგებლობა მარტოდ-მარტო ამავე სახელობის კომისიის გადაეცეს, გთხოვთ ჩემი კანდიდატურა დასვით „ტრამვაის კომისიის“ წევრობაზე. მე მსურს ვემსახურო ქალაქის ამ ცოცხალ დარგს წარმოებისას.

— ბატონო ხმოსნებო, — დაიწყო ექიმმა ლუნიკვიჩმა — ჩემის აზრით ტრამვაის საქმეებს მხოლოდ „სატრამვაიო კომისია“ უნდა განაგებდეს და არა

სხვა რომელიმე, მაგრამ ამასთანავე საქროა აღნიშნულ კომისიაში არჩეულ იქმნან უფრო მცხოვანი, დარბაისელი და დინჯი ხმოსნები. მე სიამოვნებით ვიკისრებ აღნიშნული კომისიის წევრობას, თუ საბჭო კეთილ ინებებს და სხვა საქმეებიდან გამანთავისუფლებს.

— ბატონებო, — დაიწყო ხმოსანმა კოვალენსკიმ, — ვერ დავეთანხმები პატივცემულ დოქტორს, რომ „სატრამვაიო კომისიაში“ საქროა იყოს მხოლოდ მცხოვანი და მით უმეტეს დარბაისელი წევრები. სხვა რომ არა იყოს-რა, სად იშოვით ამდენ დარბაისელ ხმოსანს? დარბაისლობა ქერწლი ხომ არ არის, ყველა თავს ახლდეს? პირიქით, „ტრამვაის კომისიაში“ საქროა ახალგაზრდა, ენერგიული წევრები. მე არა ვარ წინაღობევი ჩემი კანდიდატურაც წამოყენებულ იქმნას ამ კომისიის წევრობაზე.

— მე ვუიქრობ, ბატონებო, — დაიწყო ხმოსანმა ლ. ფ. ტიგრანოვმა — პატივცემული მ. ვ. ლუნიკვიჩი ახლოა სიმართლესთან. „ტრამვაის კომისიაში“ მართლაც რომ დარბაისელი ხალხია საქროა, მაგრამ ამისათვის მოხუცებულობა არ უნდა იყოს მინც-და-მინც საქროა. შუა ხნის მოღვაწეები ჩვენ არა ერთი და ორი გვყავს და ისინი მშვენივრათ შესძლებენ ამ მძიმე საქმის გაძლოლას. დიდის სიამოვნებით ვიდგამ ყუთს აღნიშნულ კომისიის წევრობაზე.

კამათმა მწვავე, პირადი, და ჰასაკური, ხასიათი მიიღო. ყველა ერთნაირის გატაცება — აღფრთოვნებით ამტკიცებდა და ასაბუთებდა თავისს აზრებს. ყველა ერთგვარი სიყვარულით იწოდა საზოგადო საქმისადმი, ყველას უმთავრესათ მუნიციპალური ინტერესი აღვლვებდა და ალაპარაკებდა. აღ. ივ. ხატისოვის საშინლათ უკვირდა ხმოსანთა ამგვარი გატაცება ტრამვაის საკითხებით. შვიდი წლიდან უკვე ქალაქის ინტერესებით ცხოვრობს, შვიდი წლიდან თვალ-ყურს ადევნებს მუნიციპალურ საქმიანობას და ასეთი აღფრთოვანება, ერთსულოვანება და პირდაპირ ზეალმაფრენა საზოგადო საქმისადმი მას ჯერ არ უნახავს.

აღ. ივანიჩს აკვირვებდა აგრეთვე ეს უჩვეულო და ჯერ მუნიციპალურ პრაქტიკაში უსმენელი და-ყოფა ხმოსნებისა წლოვანების მიხედვით. აქ უცებ წაიშალა, როგორც ეროვნული, აგრეთვე წოდებრივი და კლასიური საზღვრები. თვით პართენ გოთუასაც დაავიწყდა, რომ იგი „ქეშმარიტი ქარსვე-

დება) არიქა, ტიგრან, ატკაზი თქვი, თორემ გადა-
მასახლებენ. (ძლივ-ძლიობით გამოერკვევა ძილს,
თვალეზს მოიფშენეტს და გაშტერდება). ვა, ეს რა
დღეში ჩავეარდი, კაცო! გავხდი რაღა ქვეყნის მას-
ხარა! ვიფიქრე: გირვანქა ხუთ-შაურში ნაყიდ შა-
ქარს სამ-აბაზათ გავყიდი მეთქი. მე გამდიდრებას
ვაპირებდი, მაგრამ ტლაპოში კი გადავეარდი ცხვი-
რით! ხუთასი უღელი კამეჩი რომ დამიბან, ამ ტლა-
პოდან მაინც ვერ ამომათრევენ. ვა, ეს რა მივქა-
რე, კაცო! ეს რა უკუდო ვირზე შავჯექი! ოხ, პავ-
ლე, ჩემი ცოდო გედოს. არა, შე უღმერთოვ, ვი-
საც შექარი მიყიდე, ის არა ჩიოდა, შენ რა გა
ჩივლებდა! რა დავიშავე ამისთანა, რომ ბალლინ-
ჯოების სახრავათ გამხადე! (შებტება და იფხანს) უჰ,
თქვე სახეძალეუბო, რა ჩემთან მოიყარეთ თავი!
ჩემის მეტი ამფსონი ველარავინა ნახეთ! (ნერვები
აეშლება და თავში წაიშენს) დარდაკ, დარდაკ, ალე-
ქსანდრ შავერდოვ, ახია შენზე ყველაფერი! თივ-
თიკის დოშაკი არ გინდოდა და იგორავე ამ ბალ-
ლინჯოებში ვა, ქრისტეიანო, ასი მანეთი მალა-
კროვის წამლობა დამიჯდა, როგორც იყო სისხლი
მოვიგროვე და ამ ურწმუნოებმა სულ გამომწუწნეს
რაღა! ნამდვილათ ძვლამდის დამიყვანენ ეს სახე-
ძალეები, ისე მხრამენ რაღა!

სოლომონი. (ძილში აბოდებს) პამილორი...

სანდრო. მართლა ვირი ხარ და ჯორი. შე მაი-
მუნო, ცხრა კაპეიკისთვის ბალლინჯოების საანდერ-
ძოთ გაიხადე თავი!

ლადია. (ძილში აბოდებს) სიმინდი...

სანდრო. ერთი შენ ხარ სულიწმინდი! ესეც
საწყალი ბიჭია აი თუმნიანში ოცდახუთიანს მოგ-
ცემს ეს პირძალი ისეთი მენამიტი რამ არის, სულ
ქრისტეს ჯორით დაიარება რაღა ეს პირშავი!

ლადია. (ძილში აბოდებს) დამპალი...

სანდრო. დავიდება თვალი. ჯერ სადა ხარ.
ჯერ ერთი გაისვირნე ერკუცი გუბერნიაში! გინ-
დოდა დამპალი სიმინდით ხალხი ამოგეყუჟა და
ქვეყნის კონცოლათ დამჯდარიყავი, მაგრამ გავიგეს
ჟულიკობა. (ერთხანს გაშტერდება. მერე ლოგინს
დაბერტყავს და წამოწეება. არ ეძინება და შფო-
თავს).

ლადია. (ბალლინჯოები არ ასვენებენ და გა-
მოელვიძება. წამოჯდება და იქექება. კარგათ გათე-
ნებულობა) დედაია, საყვარლო, სად გიკვდები! რა
დღეში ჩავეარდი! სიდგინ დამეტაკა აი უბედურება!

ახ, რა კარგათ მქონდა საქმე! ახლო-მახლო კონ-
კურენტი არევენ მყავდა და მთელ უგლავოში მე
ვიყავ ბძანებელი. ჩემი მალაზია პირდაპირ ბადე იყო.
ვინც კი შამევიდოდა, ჩემი ხელიდგინ ვერსა წვეი-
დოდა...

სანდრო. (ძილბურანშია, მაგრამ უცებ გაიღვი-
ძებს, რადგან ცხვირის ნესტოში ბალლინჯო შეს-
ძრომოდა. წამოვარდება და შეტყვირებს) მიშველეთ,
შამქამეს ამ ურწმუნოებმა! (ლადას) კაცო, ლადი-
მერ, ერთი მიშველე თუ ღმერთი გწამს, თორემ გა-
მათავეს ამ ურჯულოებმა! (საბანს და ლეიზს იღებს
და ბერტყავს).

ლადია. რას შობი, რას, შე მუღრგო! სით
ერეკები მაგ კეტეტილებს? ხომ არ გინდა რომ მო-
გბრიგო ამ გაჯავრებულ გულზე!

სანდრო. რა გაყვირებს ეე, ქვეაზე მოდი!

ლადია. მავყირებს კი არა კბილებს დაგამ-
ტერევე, შე მაიმუნო, შენა!

სანდრო. ვისა, ბიჭო, ვისა! პირჯვარი დაიწერე
ე მანდ არაფერმა შეგაშინოს. ნი კრიჩი ია თებე
დავარუ!

ლადია. არ დაბერო სული, თვარა გავახრეშ
შვაზე!..

სანდრო. (დაცინეთ) რა ბძანეთ! შენ ალბათ
ცაცია სანდრუს ვერ იცნობ. ისე გავიხადე ეგ
თავი, რომ სულ ბუზები გეხვეოდეს!

ლადია. (მივარდება სანდროს) გაწუმდი, შე ვირ-
თხავ, თვარა ამოგაძროფ ენას! (შეიქნება ქიღობა
და ყვირილი. მიხა და სოლომონი წამოვარდებიან,
ჩაყარდებიან შუაში და აზავებენ).

მიხა. (გაკვირვებული) გადირიეთ!

სოლომონი ჩხუბი რავე შეიძლება, სირცხვილია!

სანდრო. (მიხას) მიხა, ცოლშვილს გაფიცებ,
ნუ მამერიდები და გასქერ სამართალი. კაცო, ლო-
გინი ავბერტყე. ეგ ყვირის: რათ აბერტყე, ბალ-
ლინჯოები ჩემსკენ გამაიქცენო.

ლადია. აპა, რავე! ზდილობა რა უქენი შენ-
ხელა კაცმა!

მიხა. აწი და რავე გეკადრებიან! გარეთ გავა
აი ამბავი და თელათ მევიჯაყებით. (მიხა და სო-
ლომონი შეარიგებენ სანდროს და ლადიას და გა-
დააკოცინებენ. ყველანი თავთავიანთ ლოგინზე
დასხდებიან და ფიქრებს მიეცემიან).

სოლომონი. თქვენ აქანა ჩხუბობთ და ვინ იცის
დღეს ნაჩალიკი რას გამოგვიცხადებს!

მიხა. დევილუბეთ და დევიფსეთ.

ლაღია. (ოხვრით) ვაი, თუ გადაგვასახლონ!

სანდრო. (ტირილით) მერე რისთვის, შაქრისთვის!! (ერთიმეორეს შეპყურებენ დაღრეჯილნი და ტირილი მოსდით. მიხა ვეღარ მოითმენს და ატირდება „ვაი-ვუის“ ხმაზე. სხვებიც ბაიყუშებივით აპყვებიან მიხას).

მიხა. რა დროს მოვესწარით,

ქვეყანა აბრუნდა,

გილდ-კუბეწს ციხეში

ნეტავი რა უნდა!

ვაი, ვაი, ვაი! (ყველანი ბღავიან).

სანდრო. სამ გირი შაქრისთვის

მამაშორეს ცოლ-შვილს,

ისეა საქმე, რომ

გამიყრიან ბორკილს!

ვაი, ვაი, ვაი!

ლაღია. მასახლებენ მგონი,

თავს მატყდება მეხი,

რა ღმერთი გამიწყრა,

სად წვევიკარ ფეხი!

ვაი, ვაი, ვაი!

სოლომონი. ხალხი დამემტერა,

გლახათ გყავდი თვალში

ხახვისთვის გამაბეს

მიმცეს სამართალში.

ვაი, ვაი, ვაი!

(ამ დროს შემოდის ციხის უფროსი ქაღალდებით ხელში. ევეჯანი გაჩუმიდებიან. სანდროს ჭკონია სსსჯელი ციხის უფროსსკა ღამოკაიდებული და მიტომ ღაქუცით მიჭმარ-თავს მს.)

სანდრო. კაკ დელა, ვაში ბლაღაროდია!

ციხის უფროსი. (სანდროს) ოჩენ პლოხოხო. (სანდრო გაშეშდება. ყველანი ყურჩამოყრილები არიან ერთ ადგილზე გაშეშებულნი. ციხის უფროსი კითხულობს განაჩენს).

სანდრო. (ვერ ითმენს და ტირილით მიჰმართავს „ნაჩალნიკს“). გოსპოდინ ნაჩალიკ, ტურმა ილი ციმბირ?

ციხის უფროსი. ნე მეშაიტე! (კითხულობს) მათი აღმატებულების გუბერნატორის განკარგულებით სამხედრო წესების მოხსნამდე გადასახლებულნი არიან კიათურის ვაჭრები: მიხა, ლაღია, სანდ-

რო და სოლომონი. (ყველანი ერთად შეპბლავებენ ერთმანეთს).

ყველანი. დავაქციეთ კერა,

მური ვისვით ცხვირზე.

ქვეყნის სამასხაროთ

შავჯექით ჩვენ ვირზე!

ვაი, ვაი, ვაი! (საერთო ქვითინი).

ფ ა რ დ ა .

გოგია.

სიყვარული

გარწმუნებთ, რომ ყოველგვარ ავამყოფობათა შორის, თვისი ქრონიკული ხასიათით და სიმწვავით სიყვარულს პირველი ადგილი უჭირავს. რა არის მასთან შავი ქირი. ხორველა? არაფერი! იგი სულ ცოტა ხანში მოუღებს ბოლოს კაცს და გათავდა, სიყვარული კი!.. რომელი ადამიანი გინახავთ მისგან სრულიად განკურნებულნი? არც ერთი!.. მე სიმართლეს ვამბობ! მაგალითად ავიღოთ ჩემი თავი. მე შეყვარებული ვარ! რამდენი ხრიკი არ ვინმარე, მაგრამ ამაოდ!

მოგეხსენებათ, რომ ხუთმეტ-თექვსმეტი წლის ბავშვი არ არის მინც და მინც დამჯდარი ქუის პატრონი. სწორეთ ამ ხნისა ვიყავი, როდესაც სიყვარული შემეყარა. მაშინ ეს მდგომარეობა ძლიერ მომწონდა, რადგან სასწავლებელში ჩემი პრესტიჟი ამ გარემოებით ძლიერ მაღლა იდგა. მე, როგორც შეყვარებულს, ყველაფერი მეპატიებოდა: საუზმის მოპარვაც, დასაწერი ლათინურის გადაწერაც ამხანაგის რვეულიდან, და სხვა ამისთანები...

დრო გადიოდა... შევიქენ იმ ხანისა, როდესაც ქაბუკი ცხვირსა და ზედა ტუჩს შუა ჩქარ-ჩქარა ისვამს ხელს, რათა აღმოაჩინოს ნასახი ვაჟ-კაცის იმ სამკაულისა, რასაც უღვაშებს ეძახიან. აი, ახლა კი სერიოზული ხასიათი მიიღო ჩემმა სენმა. სასწავლებელში სახმარ რვეულების მაგივრათ ვხმარობდი შავ-კანიან ალბომს, (ქალის პროფილით) და ლათინურ ფრანგულ თარგმნების მაგივრათ ჩემი რვეული ლექსებით იყო აჭრელებული. სამოსწავლო წიგნების მაგივრათ ჩემს სახელმძღვანელოთ შეიქმნენ მდებრობითი ხქესის ჩემდანი მოწერილი წერილები.

ადვილათ მიხვდებით, თუ რა ნაყოფს გამოი

ღებდა ანაირ სახელმძღვანელოებით განვითარება და... ერთ მშვენიერ დღეს, სასწავლებლის დირექტორმა დიდის მოწიწებით გამიღო სასწავლებლის კარი და ქუჩაში გამომიყვანა. თან, მომმართა:

— თუ შენდგან საზოგადოებისათვის სასარგებლო კაცი გამოვა, მე ჩინეთის იმპერატორათ ამარჩევენ*)

ყველაფერი ზემოხსენებული შემყარა სიყვარის სენმა. მოდით ახლა და დაუჯერეთ მგოსნებს, რომელნიც დღიან ლამიან სიყვარულის შესახებ ვაპყვიან.

მე ვერაფერ სიმშვენიერს ვხედავდი მასში! სასწავლებლიდან გამოვდებ ვერ ვანკურნა ჩემი ბუნება და ვერ გამიქრო სიყვარულის აღები.

მთელი ორი წელი დავყავ უსაქმოთ მშობლების ქერ-ქვეშ. ამ უსაქმოებაში უფრო და უფრო ღვივდებოდა ჩემში ჭირი სიყვარულისა. უკვე ხუთი ალბომი ვაივსო ჩემი ღექსებით. ამ ხანებში მშობლებმაც გაიგეს მიზეზი ჩემი ავადმყოფობისა და ასე მოულოდნელათ კურსის დამთავრებისა.

გაიგეს, მაგრამ არ იცოდენ თუ ვინ იყო ჩემი სატრფო და არაფერს ამბობდენ. ერთ მშვენიერ დღეს დამიპირეს სატრფოსადმი მოწერილი წერილი და მით გაიგეს იმისი ვინაობა, მაშინ კი ჩემმა ტანვამ უმწვერვალეს წერტილს მიაღწია.

სატრფო საზოგადოებრივ კიბეზე ერთი საფეხურით ჩემზე დაბლა იდგა!

ცალკე დაცინვა უფროს-უმცროსი ძმისა, ცალკე ბუზღუნე მშობლებისა მოსვენებას არ მძღვედენ. უფროსმა ძმამ თვის სამი წლის ბიჭიკოს შემდეგი აფორიზმი გაახეპირა ჩემი წერილიდან ამოღებული:

„რა ვქნა, დედა, მეც მინდა რომ არ მიყვარდეს, მაგრამ რომ ვერაფერი მოვახერხე!“ ვარ ჩემს ოთახში წამოწოლილი და ოცნებობაში გართული; პაწია შალაკო ჩუმთ შემოაღებს კარებს, მომიახლოვდება და ტკბილის ხმით ჩაირაკრავებს:

— ბიძია, ბიძია! „ლა ვქნა, დედა, მეც მინდა ლომ ალ მიკვალდეს, მაგლამ ლომ ველაფელი მოვახერხე“. კარებს უკან კი ისმის დანარჩენი მისი ტოლების კისკისი და ჩემი უფროსი ძმის როხროხი...

*) იმ დროს ჩინეთში რესპუბლიკა არ იყო, თუმცა დირექტორებს მაინც არ ირჩევდენ იმპერატორებათ.

ბოლოს ბედმა გამიღო და შევეყ თავი ქალაქის ერთ - ერთ საზოგადო დაწესებულებაში. ენერგიულმა მუშაობამ თითქოს გამიფანტა სენი. ჩემი ალბომები დავიწყებას მიეცა...

ერთ მშვენიერ ზაფხულს „ოტპუსკი“ ავიღე და სააგარაკოთ წაველ სოფელს. და აი აქ კვლავ შევხვდი იმ ჩემი ცოდვით სავსე სულეერს, ჩემს ძველ სატრფოს. ერთი გამოქცევა გამოიქცეო აგარაკიდან, მაგრამ ამ სირბილში კვლავ გამოიღვიძა ჩემმა სიყვარულმა!

ჩქარ-ჩქარა ვიწყე ჩემი სატრფოს ოჯახში სიარული. ხარაზი თედოს ტკბილი საუბარი და თან სატრფოს შავი თვალები თავბრუს მახვევდა პირველი თვისი გაუთავებლობით და მეორე თვისი სილამაზით... ერთ მშვენიერ საღამოს ხარაზი თედო სწორეთ იმ დროს დაბრუნდა სახლში, როდესაც მე და ჩემი სატრფო ბაღში ვსტუმბოდით სიყვარულით. თედორეს დიდხანს ეთვალთვალა შორიდან, შემდეგ მობრძანდა ახლო და თავაზიანათ მომმართა:

— არა, შე უსინდისო და უნამუსო, ამიტომ მიგიღე სახლში, რომ ოჯახი დამიქციო და ერთად ერთი ჩემი სონიჩკა შემირცხვინო? წადი, წადი და იკარგე, შენი ფეხი აღარ იყოს ჩვენთან. შენც გასწი, შეეთრიე სახლში, შე უნამუსო შენა!

უკანასკნელი სიტყვებით ჩემს სატრფოს მიმართა, მე კი მარტო პირველი ქარაგმები ვაკმარა. ვავიქეცე, რადგან კარგათ ვიცოდი, რომ ხარაზი თედო სიტყვების გარდა ხშირად თვის საყვარელ მუშტსაც ხმარობდა ხოლმე ჩემისთანების ქკუსის სასწავლად...

შემოდგომაც მოახლოვდა და ქალაქისაკენ გამოვეშხადე.

აგარაკიდან წამოსვლისას ჩემი სატრფო ჩაკეტილ ოთახის ფანჯრიდან გადმომხტარიყო და საღვურზე ქაქანით მოირბინა. მისმა ტირილმა და მოთქმამ შემდეგი დიალოგი გამოიწვია ჩემსა და ერთ თანამგზავრს შორის, როდესაც აგარაკს გამოვცილდით.

— ყმაწვილო, მომმართა თანამგზავრმა ხმის კანკალით, სადეთ მიემგზავრებით? ციმბირში ხომ არ გადაგასახლეს სამუდამოთ?

— არა, ბატონო!

— ოხ, საცოდავო მაშ ომში მიღიხარ? ბრძოლის ქარ-ცეცხლში უნდა გაერიო და ყოველ

მ ა რ თ უ ლ ი

ვინაიდან სივრცე პანთეონისა ჩვენს უკვდავთა რიცხვთან შედარებით ერთობ მცირეა, უკვე სდგას საპანთეონო კარებთან კარგა მოზრდილი „ოჩერედი“. მაგრამ ზოგიერთ მგოსნებს მოუვიდათ ჩინებული აზრი: არ უცადონ ბუნებრივ სიკვდილს და თავი დროზე მოიწამლონ.

წუთს სიკვდილს უნდა მოელოდე? — ორი მარგალიტი ცრემლი ამოიწმინდა მან თვალებიდან.

— არა ბატონო, ქალაქში. . მივდივარ. სამსახურში!

— და წამსქდა მწარე ტირილი... თანამგზავრი სახატათ დარჩა. სამი საათის რკინის გზით გასავალზე ქალაქში მივდივარ და ასეთი ტირილ-ქვითქვითი ჩემი და ჩემის სატროსი!

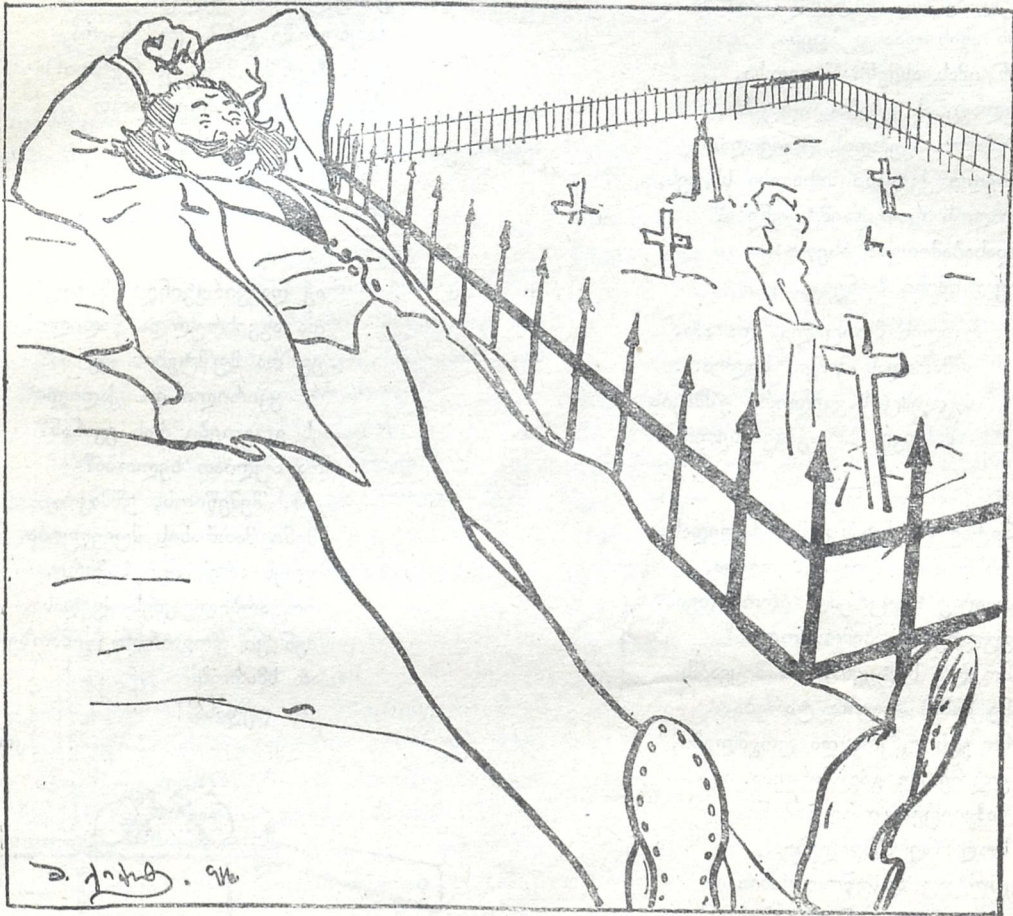
ველარაფერის თქმა გამიბედა, ალბათ კუვიდან უშეიღლი ვეგონე...

განცვიფრებაში იყვნენ ჩემი თანამოსამსახურენი და უფროსიც, თუ რამ გამოიწვია ჩემში ასეთი ცვლილება! მე, ენერგიული მუშაკი, ერთბაშათ მოვდუნდი, დავხარმაცდი და თითქმის ყოველ დღე ვგზავნიდი სამსახურში ბარათებს ჩემს ვითომდა ავადმყოფობის შესახებ და მე კი ვოცნებობდი ტახტზე წამოწოლილი.

ხუთ ალბომს მეექვსე მოემატა და საზოგადო დაწესებულებას, რომელშიაც მე ვმსახურობდი, ერთი მუშაკი ჩამოაკლდა.

პანთელნი

უხერხულ მდგომარეობაში ჩვენი დიდებული მუსიკოსი კ. ფოცხვერაშვილი ჩავარდა. ის უკვე მიეზომა საპანთეონო ადგილს და ვაი საშინელებაგ: თავი აღმოსავლეთისკენ გადარჩა, ფეხები დასავლეთისკენ.

ესლა კი მე ომში მივდივარ, რადგან ჯარში გამიწვიეს!

იქნებ გერმანიის ზარბაზნებმა დამავიწყოს სიყვარული... მაგრამ ვაი თუ იქიდანაც ცოცხალი დავბრუნდე და კვლავ განმეორდეს, ის, რაც ხდებოდა! რაღა ვქნა მაშინ?

გუგული.

შარაშა

იტყვიან:

— კოლო რა იქნა შარადებისა მწერალი?

ჩვენ მოვასხენებთ:

— ბაღებში

დაჭერენს დღედაღამ მღერალი.

ხანმოკლე უდგეს სეზონი...
 არ ისარგებლოს, ბრალია...
 ბაღებში მრავლათ ფარფატობს
 გულ-მკლავ ტიტველა ქალია.
 ხან ამას დაასკუბდება,
 ხან იმას ასმენს წივილსა,
 მკლავების ფხანას აუტებს,
 ფიქალი მკერდის ტკივილსა.
 მთელი ქვეყანა სისხლსა სწოვს,
 კოლოს რათ გაემტყუნება?
 (დასაბამითგან ასეთი
 იყო იმისი ბუნება).

დღეს მოიცალა, და აჰა,
 შარადას მიჰყო ხელია...
 (თუმც საყვედური ეშმაკის
 მისთვის არ გაგვიშხელია).

ნეტავ რა სტანჯავს იმ დედას,
 ომში რო შვილი ჰყოლია?
 თვალებზე ცრემლი რო ადგას,
 გულზე რა შემოსწოლია?
 მოკლე სიტყვაა; არ მიყვარს
 მე მისი გულით ტარება,
 მოაქვს ოხერა და ცრემლები,
 ვიდრე არ გაგეჰარება.
 წაჰკვეცეთ ორი ანბანი
 ბოლოზე ანაკიდები...
 (სულაც ავკუწოთ, ახია,
 ეგ ცოდვა განადიდები!)

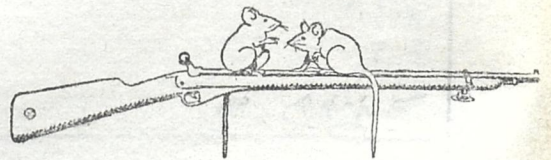
სამი ანბანი დაგვრჩება,
 საძირკველია პირველი,
 და აწ მოვსძებნოთ ფულუროს
 თავდიდა ღამის ფრინველი.
 თუმცალა პოვნა იმისი
 არ არის ეგრე ადვილი...
 (დღით ფულუროში დამალვის
 გენიოსია ნამდვილი.)
 მაგრამ ძებნაა საჭირო,
 არ ნახვა არ ევარგება;
 (საქმეს არ ავნებს ამ სიტყვის
 ბოლო თუ დაგვეკარგება.)

აწ ვნახოთ დიდი მდინარე
 რუსეთის ჩრდილოეთადა,

დასავლეთისკენ რომ მიდის
 ბალტიის შესაერთადა.
 მშვენიერია ზამთრობით
 ყინულში ჩანაქედავი,
 ზაფხულში ღრმა და ანკარა,
 (ოჰ, ჩვენში მოგვცა ნეტავი!)
 ასო პირველი მოგტაცოთ
 ამ საუცხოვო სახელსა,
 (ჩამოქრას გული არ უზამს
 მისი მშვენების მნახველსა).

აქ დაგვირგვინდა შარადა,
 და აგვისრულდა წადილი!
 ეგ რა მუშტების ღერაა?
 რა ყვირილი და ქადილი?
 ეს გოგოები რას გვანან?
 რა აულიათ ხელობა?
 ოჰ, შემეწიოს, ეშმაკო,
 შენი მათრახის მკველობა.
 დღეს არის იგი საჭირო
 რო არბილებდეს ქვედასა,—
 შენ კი როგორღაც იმათზე
 არ ხმარობ.
 ვაი დედასა!!

კოლო.

ომი კველ საქართველოში

(„ვეფხისტყაოსნის“ მიხედვით)

(დასასრული*)

ბრძოლა ხმელეთში:

თანამედროვე და ჩვენ ძველ სარდლებს შორის
 გარჩევა ომში მონაწილეობის მხრივ. ძველებურ
 ომში პირდაპირ ერეოდენ და ხმლების ჩახა-ჩუხით
 მიუძღოდენ წინ ჯარს, ახლა კი ბრძოლის ველს
 ხშირათ დიდ მანძილზედაც კი არიან დაშორებული
 და ფიქრობ რომ თვით ბრძოლასაც ძვირათ ხედვენ.
 ეს ალბათ იმით აიხსნება, რომ ძველათ ტელეფო-

*) იხ. „ეშმაკის მათრახი“ № 32.

ნები არ იყო და მათ მაგივრობას სარდლის მქუხარე ხმა ასრულებდა.

„შუბი ვთხოვე, ხელი ჩავცავე
მუზარადის დასარქმელად,
საომარად ატეხილი
ვიყავ მათდა გამტეხელად,“

ასე იწყებს ტარიელი ხატაველებთან ომის დაწყების ამბავს, რომელსაც უცებ შევყავართ მოქმედების პირდაპირ შუაგულში.

„ერთსა წავწვდი უტევარსა,
წავგრძელდი და წაველ გრძელად,“

ეს სიტყვები იმას ნიშნავს, რომ ტარიელს შეხვედრია მტრის მოწინავე რაზმები, რომელიც მას დაუფეთებია და უკან გადურევავს, ასე რომ ის უცებ მიახლოვებია მტრის მთავარ ძალებს:

„მათ ურიცხვი რაზმი ეწყონ,
წყნარად დგეს და აუშლოვად.“

მთავარი ძალების დანახვა და მათთან შეხვედრით იყო ტარიელის მხრივ:

„ახლოს მიველ, შემომხედეს,
შმაგიაო, ესა სთქვესა,
მუნ მიემართე მკლავ მაგარმა
სად უფროსი ჯარი დგესა.“

უკანასკნელი სიტყვები იმის მაჩვენებელია, რომ მტერს ტარიელის მოსატყუებლათ ფრონტის სხვა დასხვა ადგილას დემონსტრაცია მოუხდენია — ვინ იცის რამდენ მელოანს დახარჯავდნენ ამ დემონსტრაციების შესახებ მაშინდელი ქართული გაზეთების კალმოსანნი სტრატეგები. მაგრამ ტარიელის სამხედრო ნიჭი ისე ძლიერი ყოფილა, რომ ხელათ შეუტყვია თუ სად ეყოლებოდა მტერს უმთავრესი ძალები და წამსვე შესდგომია საქმეს:

„შიგან ისე გავერივე
გნოლის ჯოგსა ვითა ქორი,
კაცი კაცსა შემოვტყორცნე,
ცხენ-კაცისა დავდგი გორი;
კაცი ჩემგან განატყოცი,
ბრუნავს ვითა ტანაჯორი;
ერთობ სრულად ამოვწყვიტე
წინა კერძი რაზმი ორი.“

ეჭვი არაა, რომ ტარიელის შეტევა ისეთი ძლიერი და სწრაფი ყოფილა, რომ უცებ გაურღვევია მტრის სიმაგრეების ორი ხაზი და, როგორც ქვევით დავინახავთ, მსწრაფლ მოქცეულა ხატაველთა ჯარის გულში:

„ერთობული მომეხვიენეს,
გრგვლივ შეიქმნა ომი დიდი,
ვკრი რასაცი, ვერ დამიდგის,
სისხლსა მჩქესუსა აღმოვღვრიდი,
ცხენსა კაცი გაკვეთული
მანდიკურად გარდავკიდი.“

აქ ბრძოლა უმწვერვალეს ხარისხამდეა ასული, უკვე დგას ის წუთი, როცა მარსმა გამარჯვების სასწორი ან იქეთ უნდა გადააქანოს და ან აქეთ. წამი და... სასწორმაც ტარიელისკენ დახარა თავი, მტერი შედრკა და გაიქცა:

„სათაც ვიყვი, გამექციან,
მათ შეჰქმნიან ჩემი რიდი.“

ამაირათ გამარჯვება ტარიელს დარჩა, მაგრამ კადნიერ მტერს სულ ახალ-ახალი ძალები შემოყავდა ბრძოლაში და როგორც ხატავეთის გაზეთებში გამოქვეყნებული სამხედრო მოხსენებები იუწყებოდნენ, მტერი თავის უკან დახევას სტრატეგიულის მიზნით ამართლებდა. ამავე აზრის იყვენ სამხედრო მიომხილველნიც. მაგრამ ტარიელმა მალე დაამტკიცა ამ მოხსენებათა სიყალბე, ამაში ხელი შეუწყო მამულმა ჯარმა, რომლის დანახვამ თავს ხარი დასცა ხატავეთის ჯარს:

„სალამოს ეამს დაიძახა ქედით
მათმან დარაჯამან:
ნულარა დგათ, წავედიოთ,
კვლავ მოგვხედნა რისხვით ცამან:
მოვა მტერი საშინელი,
შეგვაშინა ამად ამან,
ნუთუ სრულად ამოგვწყვიტენს
უთვალავმან, ბევრმან სპამან.“

ამ სიტყვების თქმამ საშინელი დეზორგანიზაცია შეიტანა მტრის ბანაკში და „თავს უშველეთ“ ძახილით მთელი ჯარი უკუიქცა. ეს ამბავი საქართველოს გაზეთების მიომხილველებმა სრულიად სისწორით და მიუდგომლათ გააშუქეს; სწერდნენ: „ტარიელი თავის მამაცი და სახელოვანი ჯარით ფეხდაფეხ მისდევს თავზარდაცემულ მტერს და ნადევლთან ერთად ყოველ წუთს აუარებელ ტყვეებს იგდებს ხელშიო.“ პატრიოტები შიკრიკზე შიკრიკს გზავნიდნენ მთავარ სარდლის სადგომში

და მილოცვებით ყურებს უყრუედნ ტარიელს. სამხედრო კორესპონდენტებისაგან ხომ სულ მომეზრებულნი ქონდა თავი და ის იყო. მაგრამ ისევ ბრძოლის ველს დაუბრუნდეთ.

„იგი ნახეს, ვასაქცევლად
 გაემართნენ; შევეკივლენით,
 ველნი ჩვენგან ნაომარნი,
 ომითავე გარდავლენით.
 რამაზ მეფე ჩამოვადე,
 ერთმანეთსა გავეხმლენით ..
 უკანანიცა ლაშქარნი
 მოუსწრნეს მათ ვაქცეულთა
 დაუწყეს პყრობა, ჩამოყრა
 შეშინებულთა, ძლეულთა...“

აშკარაა, რომ მიმოხილველთ ბრძოლის ველი
 სისწორით დაუხატავთ, მტერი მართლაც არეულა
 და საშინლად დამარცხებულა, ასე რომ მეფეც კი
 ტყვეთ ჩავარდნია ტარიელს.

ასე ბრწყინვალეთ დათავებულ ომს უსათუოდ
 უნდა გავლიხვანებია ჩვენი ანექსიონისტების მადა,
 მაგრამ როგორც უკვე დავინახეთ, სამშვიდობო კონ-
 ფერეციაზე ასეთი მიმდინარეობა არც კი გამოჩენი-
 ლა და ხატაეთის სამეფო არ გაუნაწილებიათ; უნ-
 და ვიცოდეთ, რომ მაშინდელ სოციალისტებს არც
 ციმერვალდის კონფერენცია მოუხდენიათ და არც
 კინტალის, უანექსიო ზავის იდეა თავისთავად წარ-
 მოიშვა.

სამხედრო კონტრიბუცია.

როგორც ვიცით დღეს ძალიან განვითარებუ-
 ლია დაპყრობილ ადგილებიდან სამხედრო კონტრი-
 ბუციის აღება. ხომ გახსოვსთ რამდენი თანხა აიღეს
 ამ გზით გერმანელებმა პოლონეთში და ბელგიაში!
 ეს ჩვეულება ჩვენშიც ყოფილა, ამას ამტკიცებს
 ტარიელის ნათქვამი:

„გავგზავნე ყოვლგან ლაშქარნი,
 ალაფი ავალეზინე,
 ერთობ სავსენი მოვიდეს,
 თავი გავალადებინე“

საქირაა აღნიშნო აი რა: სამხედრო კონ-
 ტრიბუციას ალიხანოვების ჩვენში სეირნობის დროს,
 ჯარიმები ეწოდებოდა, ახლა კი ტაქტიკურის მოსა-
 ზრებით ახალი სახელით მონათლეს.

ნიმუში სამხედრო მოხსენებისა.

სამხედრო მოხსენებათა სიმარტივე და ხშირათ
 გაურკვევლობაც, ვინაა რომ არ იცოდეს დღეს.
 „მიველ, ვნახე, დავამარცხე“ კლასიკური მოხსენე-

ბაა, მაგრამ ასეთი კლასიკური ელფერი ბევრ მოხ-
 სენებას აკლია ჩვენს დროში. ტარიელი კი აქაც
 წინ დგას ჩვენ დროსთან შედარებით, აი მისი ერ-
 თად ერთი მოხსენება:

„წიგნი დავწერე: „მეფეო,
 სვემცაა თქვნი სვიანად,
 მე ხატაველთა მიმუხთლეს,
 თუმცა მათ ცვა ზიანად,
 ჩემი ამბავი დასტური
 ამით გაცნობე გვიანად,
 მეფე შევიპყარ, მოგივალ
 მე ალაფიან—ტყვიანად.“

როგორც ხედავთ ესაა ტარიელის ერთად
 ერთი მოხსენება ძველი ომის დროს,*) მაგრამ არ
 იფიქროთ, რომ მაშინდელი საქართველო ომს გულ-
 გრილათ უყურებდა და ყოველ დღე ცნობებს არ
 თხოვდა სამხედრო მინისტრებს. მთავარი შტაბი
 ყოველ დღე ომის ბიულეტენს აქვეყნებდა, ხოლო
 ლეჩხუმ-სვანეთისა და ოკრიბა-ქიზიყის დიდ გაზე-
 თებს ბრძოლის ველზე საკუთარი კორესპონდენტები
 ყავდათ, რომელნიც უმავთულო ტელეგრაფით გზა-
 ვნიდნენ ცნობებს დღეში ორასიდან ხუთას სიტ-
 ყვამდე.

საზღვაო ბრძოლა.

ძველ საქართველო ხმელეთის გარდა ზღვასთა-
 ნაც ჰქონდა საქმე, ამიტომ აქაც შესანიშნავათ იბ-
 რძოდნენ ჩვენი წინაპარნი. მათი ბრძოლის მეთოდი,
 ხმელეთის არ იყოს, სრულებით არ გავდა თანამე-
 ლროვე მეზღვაურთა შეტაკებას. ეს უკანასკნელნი
 ცხრა მთის იქედან ესვრიან ერთმანეთს ყუმბარებს
 თუ მინებს, თითონ კი მიმალულნი არიან; ძველ
 ქართველებს როდი სჭირდათ ასეთი ზნე, ისინი
 პირის-პირ ხვდებოდნენ მტერს და გონების მაგიერ
 მკლავებს ამოქმედებდნენ. დამეთანხმებით რომ ამაში
 უფრო მეტი ვაჟაკობა და პატიოსნებაა, ვიდრე
 სადღაც ამომალვაში.

აი როგორ გადაიხადა ავთანდილმა საზღვაო
 ბრძოლა, როცა იგი დამფრთხალ მოქარავენეთ გა-
 უძღვა წინ:

„სიამოვნისა დართა
 იარეს არ სიძნელითა,

*) ოო, რა სიამოვნებით მოაწერდნენ ჩვენი დროის
 სარდლები ასეთ მოხსენებაზე ხელს! ავტ.

მათი მადრაგა ავთანდილ
უძღვის გულითა ქველითა,
გამოჩნდა ნავი მეკობრე,
დროშითა მეტად გრძელითა,
მას ნავსა ნავთა საღეწად
სახნისი ჰგია ძელითა.“

თუ თქვენც დამიჯერებთ ეს ნავი საადმირალო
უნდა იყოს, ან ქართულად რომ ესთქვათ საამირ-
ბერო.

„ჰკიოდეს და მოდიოდეს
იზახდეს და ბუკსა ჰკრესა,
შეუშინდა ქარავანი
მათ ლაშქართა სიღრდესა.
ყმამან უთხრა: „ნუ იშინებით
თქვენ ამათსა სიაღფესა,
ანუ დავხოც ამათ ყველას,
ან სიკვდილი ჩემი დღესა.“

ეჭვი არაა, რომ ავთანდილს რაზმი მეკობრე-
თა ხილვაზე შეშინებულა და მას სააგიტაციო სიტ-
ყვის თქმა დასჭირებია, ამ დროს რაზმიც გვარჩინათ
მიუღანძღავს:

„თქვენ, ვაქარნი ჯაბანნი ხართ,
ომისაცა უმეცარნი,
შორს ისრითა არ დავხოცენ,
ჩაიხრჩენით თანაკარნი!

მეტი თავზე ლაფის გადასხმა არ შეიძლება,
თუ საომარი მომენტი არა, ავთანდილს ვაქრები
უთუოდ სამედიატორო სამართალში გაიწვევდენ,
მაგრამ ახლა კი უხმოთ დაემონენ სამხედრო დიქ-
ტატურას და აქეთ-იქეთ მიიძალენ.

„მარტო მიხეთ ვით შეგება,
ვით ვიხმარნე ლომნი მკლავნი,
მეკობრისა ნავასინი
სისხლნი ჰნახეთ მონაღვარნი.“

ასე დაიქადა ავთანდილმა და უბრალო ბაქიო-
ბაც როდი გამოდგა ეს.

„ჩაიცვა ტანთა აბჯარი
ქცევითა ვეფხებრ მკრჩხალითა,
მას ხელთა კეტი რკინასა
ჰქონდა ხელითა ცალითა.“

ჩვენი დროის ზღვაოსანნი კი ქარტებს, კომ-
პასებს და დურბინდებს ჩაიკრიკტებენ. დახეთ სი-
ცულობუტეს.

„ნავისა თავსა გულითა
წაუდგა შიმშულითა,
ვითა მქვრეტელნი ქვრეტითა,
მტერნი დახოცა ხმალითა.
ჰკიოდეს იგი ლაშქარნი,
ხმა მათი არ გაწყდებოდა,
აძგერეს ძელი, რომელსა
ზედან სახნისი ჰგებოდა;
ყმა ნავის თავსა უშინად
ქვედგა, არა თუ კრთებოდა,
კეტი ჰკრა, ძელი მოსტეხა,
ლომს მკლავი არ უდრკებოდა.“

ვისაც ჩვენი დროის საზღვაო ბრძოლის აღწე-
რა წაუკითხავს, ის ეხლავე მიმხვდარია, რომ აქ ძი-
რითად გარჩევასთან გვაქვს საქმე: მაშინდელი ბრძო-
ლა ახლანდელს ერთი ბეწოთაც არ გავს. ეს კი
ჩვენი სამხედრო ტექნიკის ნაციონალურ ელფერი-
ანობას ნიშნავს. ბრძოლის უმწვევრვალეს განვთა-
რებას ასე გადმოგვცემს შოთა რუსთველი, რომე-
ლიც, ადვილათ შეიძლება, ავთანდილის გემზე სამ-
ხედრო კორესპონდენტათაც კი იყო რომელიმე გა-
ზეთის მიერ გაგზავნილი.

„მათ ლაშქართა გულ უშინად
ასრე ჰხოცდა, ვითა თხასა,
ზოგი ნავსა შენარცხის,
ზოგსა ჰყრიდა შიგან ზღვასა;
ერთმანეთსა შემოსტყორცის,
რვა ცხრასა და ცხრა ჰკრის რვასა,
ვინც რჩენილან, მკვდართა შუა
იმაღვიან, ჰმაღვენ ხმასა.“

გამარჯვება, რასაკვირველია, ავთანდილს დარ-
ჩა და მაშინდელ სამხედრო შტაბებს—მეომარ სა-
ხელმწიფოების—ამის გამო პოლემიკა არ გაუმარ-
თავთ,—არა ჩვენ გავიშარჯვეთ და არა ჩვენ, რო-
გორც ეს დღეს მოიმოქმედეს უკანასკნელ საზღვაო
ბრძოლის შესახებ ინგლისელებსა და გერმანელებმა.

საზღვაო ბრძოლა ერთხელ ტარიელმაც გადა-
იხადა, საქირთო მიგვაჩნია ამის სურათიც ვაჩვენოთ
მკითხველებს. იგი ასე აგვიწერს მტრის ფლოტთან
შეხვედრას.

„ნავი წინა მომეგება,
არა ვიცი იყო თუ რვა.
ფიცხლა ზედა შევეჯახე,
მათ დაიწყეს ამოდ ცურვა;

ქუსლი ვეარ და დაეუქციე,
დაიძახეს ღიაცურ ვა!

ბრძოლაში ქუსლის ხმარებაც რომ ტეხნიკის
უაღრეს განვითარებას ნიშნავს ცხადზე უცხადესია.

„კვლავ სხვისა მოველ,
მოვკიდე ხელი ნავისა ბაგესა,
ზღვასა დაფანთქი, დაფხოცე,—
ომიმცა რაღა აგესა.“

ე. ი. ტარიელს ისე დაუტანებია ხელი გემისა-
თვის, როგორც ვარცლისთვის და ვაჟკაცურათ „ჩა-
უდგვეფებია“ წყალში. ცხადია, რომ ასეთ რამეს
თანამედროვე ზღვაოსანი ვერ დაიფემებენ და აღ-
ბათ ამიტომაც არ ეკარებიან ერთმანეთს ახლო.

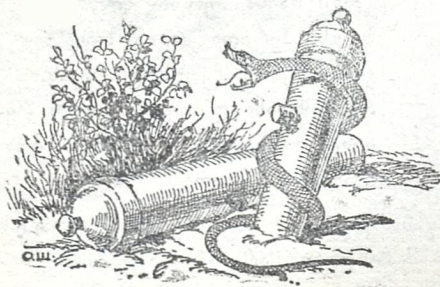
თავზარ დაცემულ მტერს თავის უბედურობის
დანახვაზე შინისკენ მოუკურკვლავს, ბრძოლის ვე-
ლიდან უსირცხოდ ლტოლვილა.

„სხვინი გამექცეს, მიჰმართეს.
მათ მათსა საქულ მაქესო.“

ამბობს ტარიელი, რომელიც შოთას სიტყვიით
ზლასა და ხმელეთზე ერთნაირათ იბრძოდა და ერთ-
ნაირათ იმარჯვებდა.

აი ასეთი სახე ჰქონდა ომს ძველ საქართვე-
ლოში.

ვ. მაღაქიაშვილი.

გ ა მ მ ს ა ნ ა

(სურამისათვის)

ერთი რიყა სულიერი
არც ღიღია, არც პატარა;
„ღრამის“ საზოგადოების
კლიტე რუსეთს მოატარა.

ცხრაას ცხრაში „ღრამის“ წევრთა
აირჩიეს თავმჯდომარეთ
და მას შემდეგ თავზე აზის
ფვის ამრჩეულებს შინ და გარეთ.

გამომძიებლათაც იყო
კოტა მოშორებით, მარა
ამდა ჯურის სამსახური
„მოღვაწისთვის“ ხომ არ კმარა.

კლიტე საზოგადოების,
შენობისა გასაღები
წაიღო და თან ატარა
ხალხის ნდობით ანაღები.

ქანქართა მონადენით
ამოიქნა დიდი ქისა
და მამულიც შეიძინა
ასე, ვგონებ ერთი ღღისა.

ამრჩეულებმა ანგარიში
რომ მოსთხოვეს—ვარი სტკიცა,
ნოტარიუსით კი მიწა
თვის სახელზე დაიმტკიცა.

წესდებას და მის მაგვარებს
არ უყურებს, აღარ სჯერა,
რომ წვერნი გამგეობისა
ერთ წელს ირჩევა ერთჯერა.

მისთვის ექვსი წელიწადი
ერთ წელათაც არ გამოდგა,
(ხედავთ, საქმეს საზოგადოს
როგორ სწყალობს, როგორ მოსდგა!)

და ყოველ მხრივ ააყვავა,
გაახარა სურამს ბევრნი
და ამიტომ „მადლობისთვის“
კრებას იწვევს „ღრამის“ წევრნი.

მაგრამ უფროსს რაკი არ სურს
მადლობა და ვაშა, ტაში,
მიტომ კრება აღარ სდგება
და მიდიან ისევ სახლში.

ახალ „მოდის“ ტიპი არის,
არ ნახული ქვეყანაზე
მისი ქება განთქმულია:
ეშმაკებსა სძლევესო ცაზე.

ქართულათ აკეთებს საქმეს,
„მამულიშვილია“ მტკიცე
ჯიჯახეთსაც აცლის წვერებს
ამიტომ მათრახი სტკიცე.

ისე, რომა მის საქმეზე დააფიქრო აქ, მიწაზე, დაახედო მის დიდებულ სამინიტრო მავარ თავზე.

კვსი.

ს. შაკვანეთი

(შემოქმედის სსზ.)

წარსულ აღდგომის დღესასწაულზე ხალხი რომ იყო ეკლესიაზე, იყო ამათში „კაცთ-უხუცესი“ — რაღა დავძლოთ ჩვენი ხუცესი!

იყო საკურთხი მუნ მონატანი, გოჭი, ქათამი მრავალთავანი; მიაპყრო იმათ ხუცესმა თვალი და გაღიხადა ღვთიური ვალი...

მივიდა კრძალვით, მოწიწებითა, აკურთხა ყველა თავის ნებითა... დაადგა ჯვარი მიცვალებულსა, აღუთქვა შველა, „წაწყმენდილ სულსა.“

და რა ილოცა ჩვეულებრივით, (რომ შერგებოდა სადილი ტკბილათ,) თვალით ანიშნა ვილაცას განზე დამქაშიც მიხვდა ბრძანების ხმაზე.

ფიქრობს: „თუ მომცა გოჭი, ან ვაცი, ქეფს გაღვიხდი, გავკეთო კაცი... (რაკარგი არის სხვისა ქონება, როცა უშრომლათ მოგეკონება!)“

ამდროს ბავშვების ბრბომ იგრიალა, იმ წამსვე, ყველა გაატიალა. მიაქეთ მათ გოჭი, ქათამა მრგვალი, დარჩა მოძღვარი ხახა გამშრალი.

ყველა იცინის, მოძღვარი არა, იგი გაჰკვივის: „გაჩუმიდით, კმარა. ვისიც რომ არის ბავშვები ავი, შემირცხვეს მათი სულყველას თავი.“

ასე მოქმედობს ჩვენი მაძღვარი, საკურთხითა იგი მაძღვარი... თუ კი გაალო მან საყდრის კარი, ჯიბეში მიაქეთ ხალხის ქანქარი.

ენლა ახალი „სიკეთეც“ გვიყო! რკინა გაყიდა, ხიდეთ რომ იყო: ხალხი განრისხდა და სთხოვეს პასუხსა, ის კი გვიგინებს ყოველთვის სულსა.

მაგრამ სიმართლეთ სიმართლეთ რჩება, და ბოროტება არვის შერჩება... ხალხმაც იმსჯელა ამა საგანზე და ის აპირებს საჩივარს მასზე...

ამის გამო კი მოძღვარი ჩვენი — ცოტა შეფიქრდა... აწ განაჩენი — იმას მივანდოთ, ვისაც უპყრია საჯოჯოხეთო შავი კუპრია...

ნანა.

გურულაში ართვიანთი

(სტენისებური წერილი დიდ ეშმაკს)

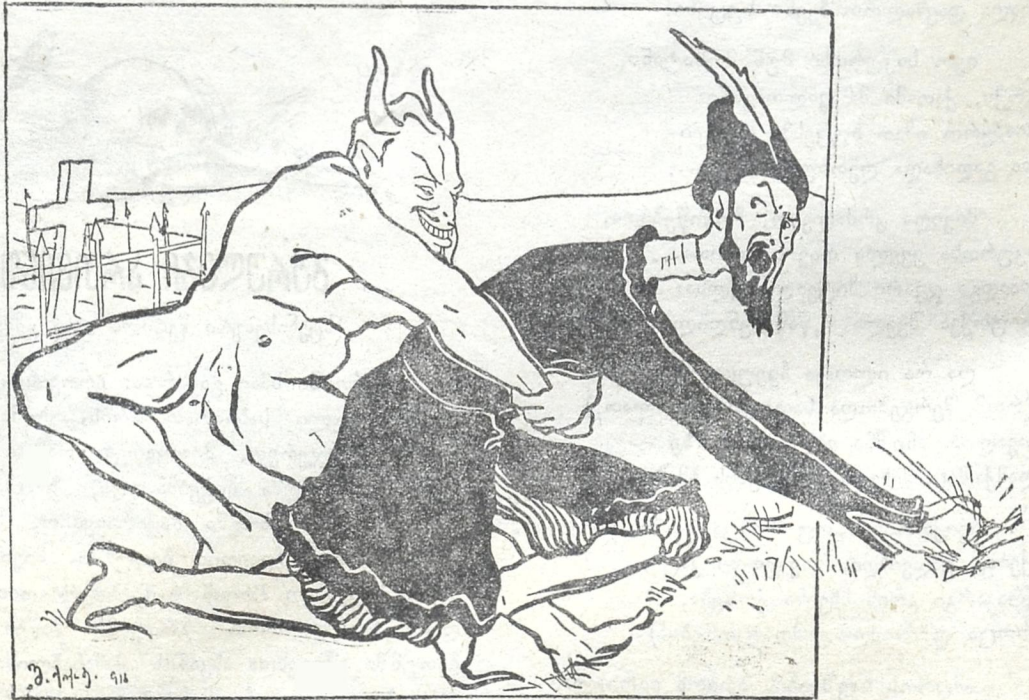
გურიაში ხმაი გავარდა: ართვინისკენ გზას აკეთებენ, ფული სახვეტათ არის, მუშა კეთდებოა. ჩვენც დევიჯერეთ, მევიყარეთ თავი მეზობლებმა, სულ დარჩეულმა ბიჭებმა და, ზოგმა საკუთარი „პროპუსკით“, ზოგმა ნაქირაგებით, ზოგმა კიდევ კოტრაბანდათ ჩვევდით ბათუმში. მივიარეთ, მევიარეთ, მოვანახეთ პოდრაჩიკი, მოვრიგდით და ქე ევედით სააღდგომოთ ართვინს პაწეი იქითრელე. ბათუმში შეგვხდა ასკანის მამასახლისათ ნამყოფი ფილიპე და ერთ ჩვენს აფხანიკს გამოატანა ერთი ჩეტვერი ოტკა. „ნაბარები მგელმა შეინახაო“, იტყვიან. თვითონ ფილიპესაც ებარა მთელი საზოგადოება, მარა მთლად არ შუუქამია და რას იფიქრებდა, თუ ჩვენი აფხანიკი აღექსი ფასიეშვილი მგელზე და მამასახლისზე უფრო „ნამუსიანი“ იქნებოდა... აღდგომა მეორე დღეს აღექსიმ შემოგვიჩვილა: დაკეტილი ყუთიდან, რომელშიაც ორმოც

მანეთზე მეტი ფული მქონდა, 25 მანეთად ღირებული „აზიაკი“ წულა და სხვაც წვრიმანო, მართო ოტკა მომპარეს და ექვი ერთ გურიანთელ ბოლქვაძეზე მაქვსო. შეუდექით ძიებას: საწყალი ბოლქვაძე კინალამ ვაწამეთ, მარა ადრედამტიცდა, რომ ის არაფერ შუაში იყო. ბოლოს აღექსიმ ვანაცხადა: თუ მომპარეს, ისევ ჩემმა აფხანიკებმა მომპარესო. აგი ჩვენ გვეწყინა, გამოვიწვიეთ სამედიატორო სასამართლოში. იძიეს ჩვენმა მედიატორებმა და ყოვლად პატიოსანი ქურდი ისევ აღექსი გამოდგა, რომელმაც თავის თავს გარდა ოტკი-

სა არაფერი არ მოპარა. „ოტკაც“ კი ანგარიშით მოუპარავს, რადგან ბათუმში ჩეტვერი ოტკა 13 მანეთი ღირდა, ართვინში კი 25 მანეთი. აღექსი-მაც დაინიხა, რომ ილიტება: პოდრაჩიკი, რიად-ჩიკი, ტაბელჩიკი—ყველა გამორჩენას ეძებს, თითონაც გამორჩა ფილიბეს. მარა თავი ქე მეიჯაყა—ჩვენ გვიჩივლა და მედიატორებმა თვითონ იცნეს ქურდათ. ასე, 12 მანეთში გაგვცვალა ოთხი აფხანიკი და მეზობელი და თავიც ზეთ წაასაქრა. ასეა „ვირის პალო“ ყოლთვენ.

ქინძი.

ქართული პანთეონი

ბ-ნი ეშმაკი მოწადინებული იყო ქართველ უკვდავთ თავშესაფარში შოთა რუსთაველიც მოქცეულიყო, მაგრამ მგოსანმა, როგორც ხედავთ, ეშმაკის თხოვნა განზე დაიჭირა.